

02402: Introduktion til Statistik

Uge 2: Stokastiske variable og diskrete fordelinger

DTU Compute
Danmarks Tekniske Universitet
2800 Kgs. Lyngby

Agenda

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

Stokastiske variable (Random variables)

En stokastisk variabel repræsenterer værdien af et udfald *før* det tilhørende *eksperiment* finder sted.

Stokastiske variable (Random variables)

En stokastisk variabel repræsenterer værdien af et udfald *før* det tilhørende *eksperiment* finder sted.

- Et terningekast
- Antallet af seksere i ti terningekast
- Hvor stor en andel, der svarer "ja" til et spørgsmål
- En bils benzinformbrug.
- Måling af sukkerniveau i blodprøve
- ...

Diskret eller kontinuert stokastisk variabel

- Vi skelner mellem *diskrete* og *kontinuerte* stokastiske variable.
- Diskret:
  - Hvor mange i dette rum der bruger briller.
  - Antal der letter fra Københavns Lufthavn inden for en time.
- Kontinuert:
  - Vindmåling.
  - Transporttid til DTU.
- I dag er det diskret, i næste uge er det kontinuert.

Stokastisk variabel

Før eksperimentet udføres har vi en stokastisk variabel

$$X \text{ (eller } X_1, \dots, X_n)$$

noteret med store bogstaver.

Stokastisk variabel

Før eksperimentet udføres har vi en stokastisk variabel

$$X \text{ (eller } X_1, \dots, X_n)$$

noteret med store bogstaver. Så udføres eksperimentet, vi

har da et *udfald* (realisation) eller en *observation*

$$x \text{ (eller } x_1, \dots, x_n)$$

noteret med små bogstaver.

Simulation: kast en terning i R

```
# One random draw from (1,2,3,4,5,6)  
# with equal probability for each outcome  
sample(1:6, size = 1)
```

```
[1] 1
```

Diskrete fordelinger

- Stokastiske variable beskriver udfaldet af et eksperiment, før det udføres.
- Hvordan kan vi regne på eksperimentet før det er udført?

Diskrete fordelinger

- Stokastiske variable beskriver udfaldet af et eksperiment, før det udføres.
- Hvordan kan vi regne på eksperimentet før det er udført?
- Løsning: Brug *tæthedsfunktionen* (density function).

Tæthedsfunktion, diskret stokastisk variabel, Definition 2.6

Tæthedsfunktionen (density function / probability density function, forkortelse: pdf) for en diskret stokastisk variabel:

Definition

$$f(x) = P(X = x)$$

Sandsynligheden for at X antager værdien x når eksperimentet udføres.

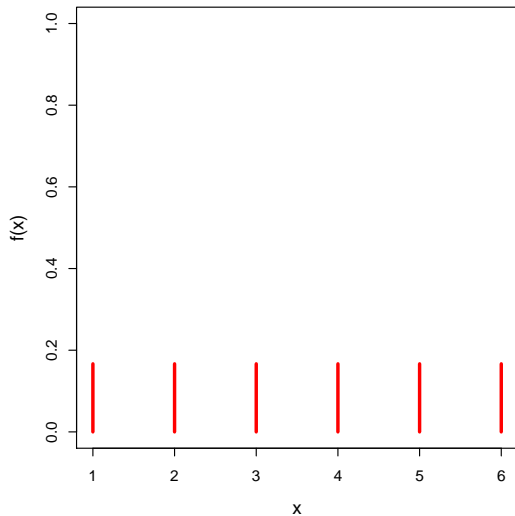
Tæthedsfunktion, diskret stokastisk variabel, Definition 2.6

Tæthedsfunktionen for en diskret stokastisk variabel opfylder følgende to betingelser:

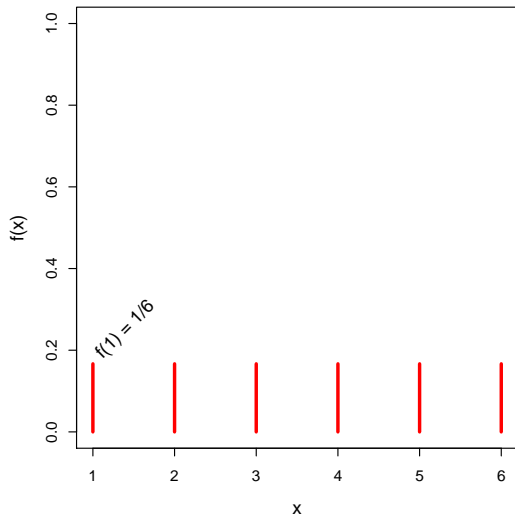
Definition

$$f(x) \geq 0 \text{ for alle } x \quad \text{og} \quad \sum_{\text{alle } x} f(x) = 1$$

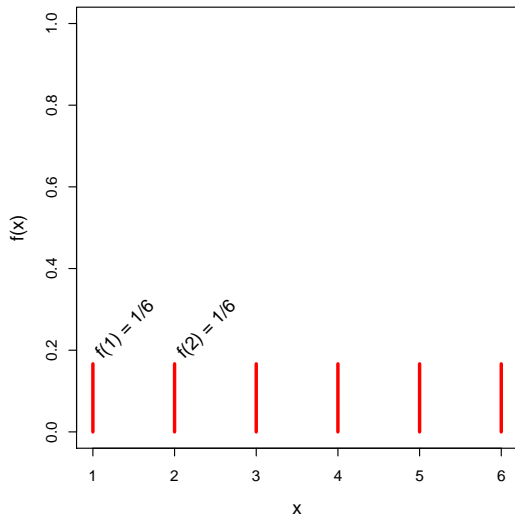
Eksempel: En fair ternings tæthedsfunktion

Eksempel: En fair ternings tæthedsfunktion

Eksempel: En fair ternings tæthedsfunktion

Stikprøve

Hvad nu hvis vi kun har én observation, kan vi da se fordelingen?

Stikprøve

Hvad nu hvis vi kun har én observation, kan vi da se fordelingen? **Nej!**

Men hvis vi har n observationer, så har vi en *stikprøve* (sample).

$$\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$$

og da kan vi begynde at 'se' fordelingen.

Eksempel: Simulér n kast med en fair terning

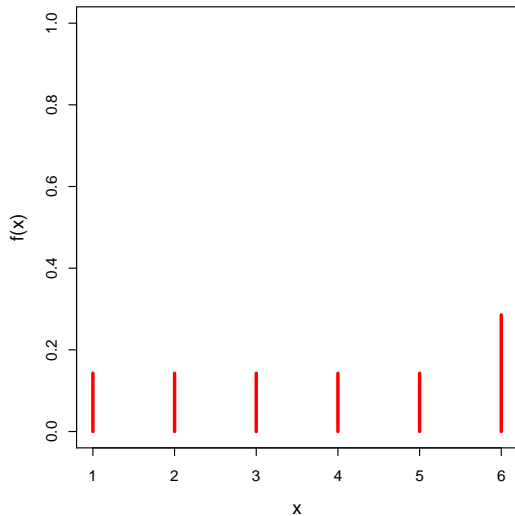
```
# Number of simulated realizations (sample size)
n <- 30

# n independent random draws from the set (1,2,3,4,5,6)
# with equal probability of each outcome
xFair <- sample(1:6, size = n, replace = TRUE)
xFair

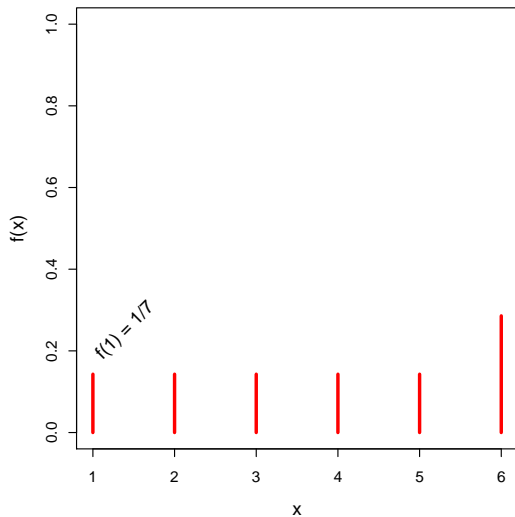
# Count number of each outcome using the 'table' function
table(xFair)

# Plot the empirical pdf
plot(table(xFair)/n, lwd = 10, ylim = c(0,1), xlab = "x",
      ylab = "Density f(x)")
# Add the true pdf to the plot
lines(rep(1/6,6), lwd = 4, type = "h", col = 2)
# Add a legend to the plot
legend("topright", c("Empirical pdf", "True pdf"), lty = 1, col = c(1,2),
      lwd = c(5, 2), cex = 0.8)
```

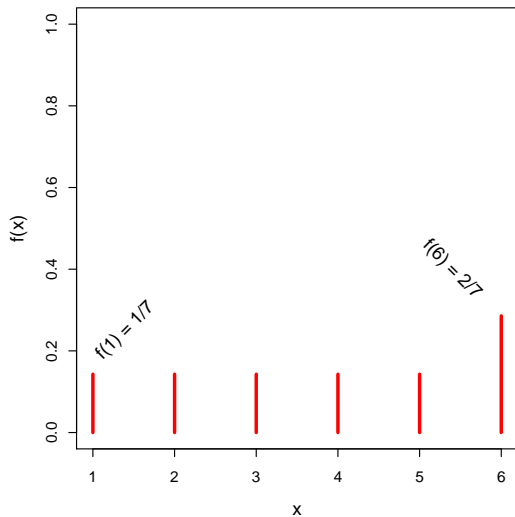
Tæthedsfunktionen for en "unfair" terning

Tæthedsfunktionen for en "unfair" terning

Tæthedsfunktionen for en "unfair" terning

Eksempel: Simulér n kast med en unfair terning

```
# Number of simulated realizations (sample size)
n <- 30

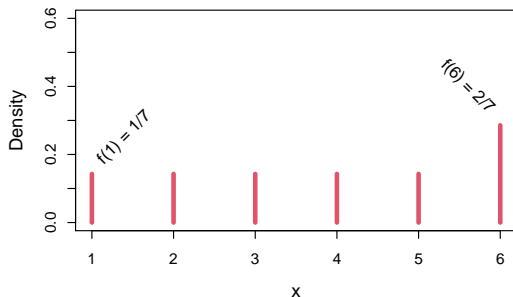
# n independent random draws from the set (1,2,3,4,5,6)
# with higher probability of getting a six
xUnfair <- sample(1:6, size = n, replace = TRUE, prob = c(rep(1/7,5),2/7))
xUnfair

# Plot the empirical pdf
plot(table(xUnfair)/n, lwd = 10, ylim = c(0,1), xlab = "x",
      ylab = "Density f(x)")
# Add the true pdf to the plot
lines(c(rep(1/7,5),2/7), lwd = 4, type = "h", col = 2)
# Add a legend to the plot
legend("topright", c("Empirical pdf","True pdf"), lty = 1, col = c(1,2),
      lwd = c(5, 2), cex = 0.8)
```

Spørgsmål

Lad X beskrive et kast med den *unfair* terning. Hvad er:

- Sandsynligheden for at få 4?
- Sandsynligheden for at få 5 eller 6?
- Sandsynligheden for at få mindre end 3?

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner**
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

Fordelingsfunktion for en diskret stokastisk variabel: Definition 2.9

Fordelingsfunktionen (cumulative distribution function, cdf) for en diskret stokastisk variabel:

Definition

$$F(x) = P(X \leq x) = \sum_{j \text{ hvor } x_j \leq x} f(x_j)$$

Der gælder for en fordelingsfunktion (cdf):

- Det er en 'ikke-aftagende' funktion
- Den nærmer sig (konvergerer mod) 1 når $x \rightarrow \infty$.

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

$$P(X < 3)$$

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

$$P(X < 3) = P(X \leq 2)$$

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

$$\begin{aligned} P(X < 3) &= P(X \leq 2) \\ &= F(2) \text{ fordelingsfunktionen} \end{aligned}$$

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

$$\begin{aligned}P(X < 3) &= P(X \leq 2) \\ &= F(2) \text{ fordelingsfunktionen} \\ &= P(X = 1) + P(X = 2)\end{aligned}$$

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

$$\begin{aligned} P(X < 3) &= P(X \leq 2) \\ &= F(2) \text{ fordelingsfunktionen} \\ &= P(X = 1) + P(X = 2) \\ &= f(1) + f(2) \text{ tæthedsfunktionen} \end{aligned}$$

Eksempel: Fair terning

Lad X repræsentere værdien af et kast med en fair terning.

Find sandsynligheden for at få et udfald mindre end 3:

$$\begin{aligned}P(X < 3) &= P(X \leq 2) \\&= F(2) \text{ fordelingsfunktionen} \\&= P(X = 1) + P(X = 2) \\&= f(1) + f(2) \text{ tæthedsfunktionen} \\&= \frac{1}{6} + \frac{1}{6} = \frac{1}{3}\end{aligned}$$

Eksempel: Fair terning

Find sandsynligheden for at få et udfald større end eller lig 3:

Eksempel: Fair terning

Find sandsynligheden for at få et udfald større end eller lig 3:

$$P(X \geq 3)$$

Eksempel: Fair terning

Find sandsynligheden for at få et udfald større end eller lig 3:

$$P(X \geq 3) = 1 - P(X \leq 2)$$

Eksempel: Fair terning

Find sandsynligheden for at få et udfald større end eller lig 3:

$$\begin{aligned}P(X \geq 3) &= 1 - P(X \leq 2) \\ &= 1 - F(2) \text{ fordelingsfunktionen}\end{aligned}$$

Eksempel: Fair terning

Find sandsynligheden for at få et udfald større end eller lig 3:

$$\begin{aligned}P(X \geq 3) &= 1 - P(X \leq 2) \\&= 1 - F(2) \text{ fordelingsfunktionen} \\&= 1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}\end{aligned}$$

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen**
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

Konkrete statistiske fordelinger

- Der findes en række statistiske fordelinger, som kan bruges til at beskrive og analysere forskellige problemstillinger med.
- I dag er det diskrete fordelinger:
  - Binomialfordelingen
  - Den hypergeometriske fordeling
  - Poissonfordelingen

Binomialfordelingen

- Vi betragter et eksperiment med to udfald, "succes" og "ikke-succes", som gentages et vist antal gange (uafhængige gentagelser).
- X være antallet af succeser efter n gentagelser

Binomialfordelingen

- Vi betragter et eksperiment med to udfald, "succes" og "ikke-succes", som gentages et vist antal gange (uafhængige gentagelser).
- X være antallet af succeser efter n gentagelser
- X følger en binomialfordeling:

$$X \sim B(n, p)$$

- n : antal gentagelser
- p : sandsynligheden for succes i hver gentagelse

Binomialfordelingens tæthedsfunktion

Sandsynligheden for x antal succeser:

$$f(x; n, p) = P(X = x) = \binom{n}{x} p^x (1 - p)^{n-x}$$

hvor

$$\binom{n}{x} = \frac{n!}{x!(n-x)!}$$

Eksempel

Antag $X \sim B(4, p)$, i.e. $n = 4$. Find sandsynligheden for 3 succeser.

Eksempel

Antag $X \sim B(4, p)$, i.e. $n = 4$. Find sandsynligheden for 3 succeser.

- Sandsynligheden for 3 succeser: $P(X = 3)$.

Eksempel

Antag $X \sim B(4, p)$, i.e. $n = 4$. Find sandsynligheden for 3 succeser.

- Sandsynligheden for 3 succeser: $P(X = 3)$.
- De tre succeser kan "fås" på fire forskellige måder: SSSF, SSFS, SFSS, FSSS.

Eksempel

Antag $X \sim B(4, p)$, i.e. $n = 4$. Find sandsynligheden for 3 succeser.

- Sandsynligheden for 3 succeser: $P(X = 3)$.
- De tre succeser kan "fås" på fire forskellige måder: SSSF, SSFS, SFSS, FSSS.
- Altså:

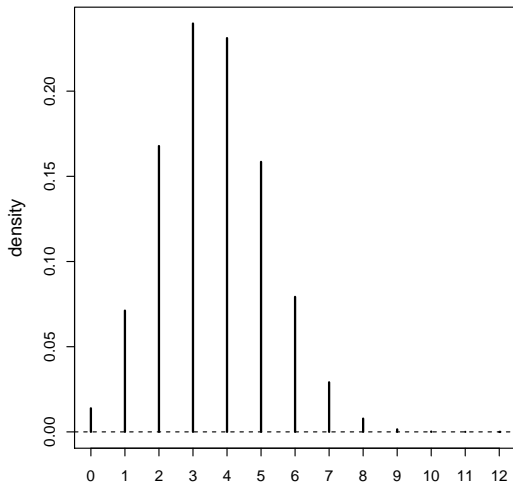
$$\binom{n}{x} = \binom{4}{3} = \frac{4!}{3!(4-3)!} = \frac{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}{3 \cdot 2 \cdot 1 \cdot 1} = 4,$$

og

$$P(X = 3) = 4p^3(1 - p).$$

Binomialfordelingen

Eksempel, $B(12, 0.3)$:

Simulation med binomialfordeling

```
## Probability of success
p <- 0.1

## Number of repetitions
nRepeat <- 30

## Simulate Bernoulli experiment 'nRepeat' times
tmp <- sample(c(0,1), size = nRepeat, prob = c(1-p,p), replace = TRUE)

# Compute 'x'
sum(tmp)

## Or: Use the binomial distribution simulation function
rbinom(1, size = 30, prob = p)
```

Eksempel: Fair terninger

```
# Number of simulated realizations (sample size)
n <- 30

# n independent random draws from the set (1,2,3,4,5,6)
# with equal probability for each outcome
xFair <- sample(1:6, size = n, replace = TRUE)

# Count the number of six'es
sum(xFair == 6)

## Do the same using 'rbinom()' instead
rbinom(n = 1, size = 30, prob = 1/6)
```

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af udbedrede fejl.

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af udbedrede fejl.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af udbedrede fejl.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?
En binomialfordeling med $n = 6$ og $p = 0.7$.

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

- **Step 3)** Hvilken sandsynlighed skal udregnes

Eksempel 1

I et kundecenter i et telefonselskab søger man at forbedre kundetilfredsheden. Især er det vigtigt at når der indrapporteres en fejl, bliver fejlen udbedret i løbet af samme dag.

Antag at sandsynligheden for at en fejl bliver udbedret i løbet af samme dag er 70%.

I løbet af en dag indrapporteres 6 fejl. Hvad er sandsynligheden for at samtlige fejl udbedres?

- **Step 3)** Hvilken sandsynlighed skal udregnes

$$\underline{P(X = 6) = f(6; 6, 0.7)}$$

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling**
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

Den hypergeometriske fordeling

- X er igen antallet succeser, men nu *uden* tilbagelægning ved trækningen.

Den hypergeometriske fordeling

- X er igen antallet succeser, men nu *uden* tilbagelægning ved trækningen.
- X følger da den hypergeometriske fordeling

$$X \sim H(n, a, N)$$

- n er antallet af trækninger (gentagelser)
- a er antallet af succeser i populationen
- N er antallet af elementer i (hele) populationen

Den hypergeometriske fordeling

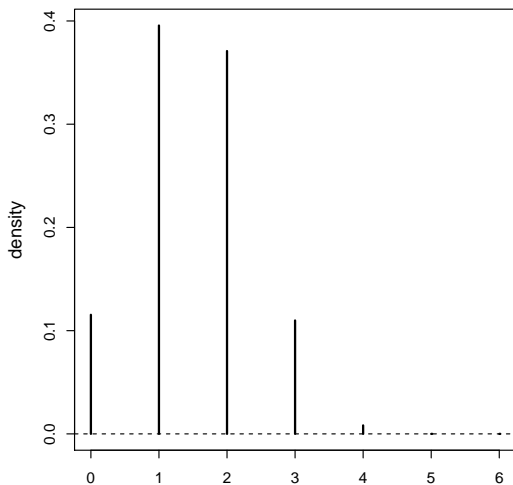
- Sandsynligheden for at få x succeser er

$$f(x; n, a, N) = P(X = x) = \frac{\binom{a}{x} \binom{N-a}{n-x}}{\binom{N}{n}}$$

- n er antallet af trækninger (gentagelser)
- a er antallet af succeser i populationen
- N er antallet af elementer i (hele) populationen

Den hypergeometriske fordeling

Eksempel, $H(6, 4, 12)$:

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af harddiske med skramme i stikprøven.

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af harddiske med skramme i stikprøven.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af harddiske med skramme i stikprøven.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?
En hypergeometrisk fordeling med $n = 3$, $a = 2$, $N = 10$.

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af harddiske med skramme i stikprøven.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?
En hypergeometrisk fordeling med $n = 3$, $a = 2$, $N = 10$.
- **Step 3)** Hvilken sandsynlighed skal udregnes?

Eksempel 2

I en forsendelse med 10 harddiske har 2 af dem mindre skrammer

Vi udtager en (tilfældig) stikprøve på 3 harddiske. **Hvad er sandsynligheden for at mindst en af dem har skrammer?**

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antallet af harddiske med skramme i stikprøvenr.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?
En hypergeometrisk fordeling med $n = 3$, $a = 2$, $N = 10$.
- **Step 3)** Hvilken sandsynlighed skal udregnes?
 $P(X \geq 1) = 1 - P(X = 0) = 1 - f(0; 3, 2, 10)$

Binomial vs. hypergeometrisk

- Binomialfordelingen bruges til at analysere stikprøver med tilbagelægning.
- Den hypergeometriske fordeling bruges til at analysere stikprøver uden tilbagelægning.

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

Poissonfordelingen

- Poissonfordelingen anvendes ofte som en fordeling (model) for tælleletal, hvor der ikke er nogen naturlig øvre grænse.
- Poissonfordelingen karakteriseres/defineres normalt ved en *intensitet*, som har formen "antal/enhed", ofte benævnt λ .
- Typisk *hændelser per tidsinterval*

Poissonfordelingen

$$X \sim Po(\lambda)$$

Tæthedsfunktion:

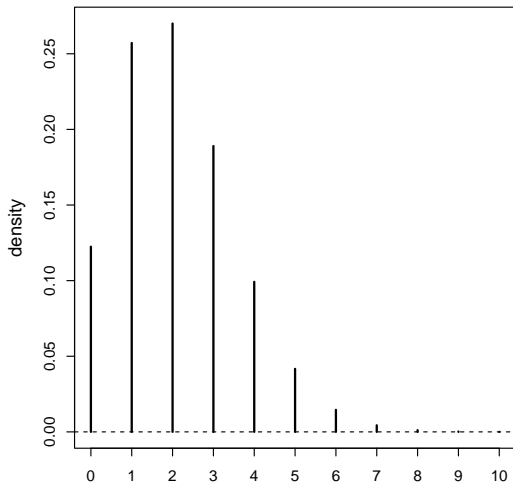
$$f(x) = P(X = x) = \frac{\lambda^x}{x!} e^{-\lambda}$$

Fordelingsfunktion:

$$F(x) = P(X \leq x)$$

Poissonfordelingen

Eksempel, $Po(2.1)$:

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antal patienter på en given dag.

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antal patienter på en given dag.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antal patienter på en given dag.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?
En poissonfordeling med $\lambda = 0.3$.

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?
Antal patienter på en given dag.
- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?
En poissonfordeling med $\lambda = 0.3$.
- **Step 3)** Hvilken sandsynlighed skal udregnes?

Eksempel 3

Det antages at der i gennemsnit bliver indlagt 0.3 patienter pr. dag på københavnske hospitaler som følge af luftforurening.

Hvad er sandsynligheden for at der på en vilkårlig dag bliver indlagt højst 2 patienter som følge af luftforurening?

- **Step 1)** Hvad skal repræsenteres af den stokastiske variabel X ?

Antal patienter på en given dag.

- **Step 2)** Hvad er fordelingen af X ?

En poissonfordeling med $\lambda = 0.3$.

- **Step 3)** Hvilken sandsynlighed skal udregnes?

$P(X \leq 2) = P(X = 0) + P(X = 1) + P(X = 2)$

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i R**
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)

R	Name
binom	Binomialfordelig
hyper	Hypergeometrisk fordeling
pois	Poissonfordeling

d $f(x)$, tæthedsfunktion

p $F(x)$, fordelingsfunktion

r trækker tilfældige tal fra fordelingen (simulation)

q fraktiler fra fordelingen ("invers" of $F(x)$)

Eksempel: Binomialfordeling, $P(X \leq 5) = F(5; 10, 0.6)$

```
pbinom(q = 5, size = 10, prob = 0.6)
```

```
[1] 0.3669
```

```
# Get help with:
```

```
?pbinom
```

Overview

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 **Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)**

Middelværdi (expectation, expected value)

Middelværdien af en diskret stokastisk variabel, definition 2.13:

Definition

$$\mu = E(X) = \sum_{\text{alle } x} xf(x)$$

- Det *“sande gennemsnit”* of X (i modsætning til stikprøvegennemsnittet).
- Udtykker hvor “midten” af X er.

Eksempel: Middelværdi af et kast med en fair terning

$$\begin{aligned}\mu &= E(X) \\ &= 1 \cdot \frac{1}{6} + 2 \cdot \frac{1}{6} + 3 \cdot \frac{1}{6} + 4 \cdot \frac{1}{6} + 5 \cdot \frac{1}{6} + 6 \cdot \frac{1}{6} \\ &= 3.5\end{aligned}$$

Sammenligning med stikprøvegennemsnittet - lær fra simulationer

```
# Number of simulated realizations (sample size)  
n <- 30  
  
# Sample independently from the set (1,2,3,4,5,6)  
# with equal probability of outcomes  
xFair <- sample(1:6, size = n, replace = TRUE)  
  
# Compute the sample mean  
mean(xFair)
```

```
[1] 3.3
```

Asymptotik: når man øger stikprøvestørrelsen (sample size)

Des flere observationer (sample size), des tættere kommer vi på den sande middelværdi:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \hat{\mu} = \mu$$

- Kaldes *store tals lov* (law of large numbers)

Varians

Variansen af en diskret stokastisk variabel, Definition 2.16:

Definition

$$\sigma^2 = \text{Var}(X) = \sum_{\text{alle } x} (x - \mu)^2 f(x)$$

- Måler den gennemsnitlige spredning.
- Den “rigtige varians” af X (i modsætning til stikprøvevariansen).

Eksempel: Varians af et kast med en fair terning

$$\begin{aligned}\sigma^2 &= E[(X - \mu)^2] \\ &= (1 - 3.5)^2 \cdot \frac{1}{6} + (2 - 3.5)^2 \cdot \frac{1}{6} + (3 - 3.5)^2 \cdot \frac{1}{6} \\ &\quad + (4 - 3.5)^2 \cdot \frac{1}{6} + (5 - 3.5)^2 \cdot \frac{1}{6} + (6 - 3.5)^2 \cdot \frac{1}{6} \\ &\approx 2.92\end{aligned}$$

Sammenligning med stikprøvevarians – lær fra simulationer

```
# Number of simulated realizations (sample size)  
n <- 30  
  
# Sample independently from the set (1,2,3,4,5,6)  
# with equal probability of outcomes  
xFair <- sample(1:6, size = n, replace = TRUE)  
  
# Compute the sample variance  
var(xFair)
```

```
[1] 2.437
```

Middelværdi og varians for konkrete fordelinger

Binomialfordelingen:

- Middelværdi:

$$\mu = n \cdot p$$

- Varians:

$$\sigma^2 = n \cdot p \cdot (1 - p)$$

Middelværdi og varians for konkrete fordelinger

Den hypergeometriske fordeling

- Middelværdi:

$$\mu = n \cdot \frac{a}{N}$$

- Varians:

$$\sigma^2 = \frac{n \cdot a \cdot (N-a) \cdot (N-n)}{N^2 \cdot (N-1)}$$

Middelværdi og varians for konkrete fordelinger

Poissonfordelingen

- Middelværdi:

$$\mu = \lambda$$

- Varians:

$$\sigma^2 = \lambda$$

Agenda

- 1 Stokastiske variable og tæthedsfunktioner
- 2 Fordelingsfunktioner
- 3 Konkrete (diskrete) fordelinger I: Binomialfordelingen
  - Eksempel 1
- 4 Konkrete fordelinger II: Hypergeometrisk fordeling
  - Eksempel 2
- 5 Konkrete fordelinger III: Poissonfordelingen
  - Eksempel 3
- 6 Fordelinger i $\mathbb{R}$
- 7 Middelværdi og varians (diskrete fordelinger)